

pestre, barátjának, az „őreg farkasnak” (Molnár Farkas). Adósságot törlesztünk mostani hazai közreadásával.

R. BAJKAY ÉVA

MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ

A TYÚK AZ TYÚK MARAD

(Filmszenárium Kurt Schwitters „Auguste Bolte” című műve egy motívumának felhasználásával. Megjelent Brnóban 1936-ban, a „Telehor” című nemzetközi vizuális művészeti folyóiratban.)

1.

Háló mozog ide-oda a képsíkon.

Ferde síkon sok tojás gurul felénk, a legelsők nagyok, az utánuk következők kisebbek. Néhány tojás felugrál.

Egy férfikéz elkapja a felugráló tojásokat.

Az álarcos férfi zsonglörködik a tojásokkal. Tojásokat ragad meg a levegőben, majd eldobja őket, azok eltűnnek.

Egyre több tojás, egyre gyorsabban.

A férfi nem bír a tojásokkal, melyek már bombaként zúdulnak rá.

A férfi elfut.

A tojások, mint azelőtt, gurulnak lefelé a síkon. Először kisebb tojások jelennek meg, a következők nagyobbak, némelyik magasba szökken, leesik, újra felugrik. Némelyek kettéválnak.

A ferde sík áttűnik egy ház párkányába, ahol tojások gurulnak, ugrándoznak.

Egy tojás felugrik a párkányról és a ház homlokzata mentén leesik az utcára.

A tojás még néhányszor felugrik.

Egyre több tojás gyűlik össze, némelyek kettéválnak, de a legtöbb ugrándozva tovább gurul.

Forgalmas utca, emberek mennek, lábaik között tojások gurulnak, ugrándoznak. Az emberek lábai gyorsak, de a tojások egyre gyorsabbak.

Az emberek lábai lemaradnak a képről.

A tojások kocsik és vonatok kerekei közt, síneken keresztül, vizek fölött ugrálnak.

Kis vízsugarak és tojások ugranak a magasba. Fehérségük felvillan a sötét háttéren.

Most egy férfi végigmegy az utcán. A tojások mozgásával ellentétes irányban halad. (A tojások mozgása az előbb jobbról balra történt, tehát a férfi most balról jobb felé tart. Észrevesszük, hogy a tojások most megváltoztatják útjukat és a férfit követik: ők is az ellenkező irányba ugranak.)

Sok tojás gurul a férfi mögé, kicsik, nagyok.

Meglehetősen élénk utca.

Boltok babakocsikkal. A tojások a nyitott boltajtókon ugrálnak keresztül.

A tojások beugrálnak a babakocsikba.

Tíz asszony egymás után babakocsit tol a boltajtóból az utcára.

Újra emberek, tojások gurulnak a lábaik között.

Elöl fut a férfi, befordul egy sarkon.

Egy leánynevelde tíz diáklánya, lábaik körül a tojások.

A sarkon nyugtalanul ide-oda ugrándoznak a tojások; elvesztették a férfit. Kiválik egy tojás a többi közül, tovább gurul, végül egy ház kapujához ér. Lassan becsukódik mögötte a házkapu.

Portásfülke. Egy kövér portásnő bámuló arca. A csodálkozástól nyitva maradt száj.

A házkapu újra nyílik, nagyon lassan, egy fiatal lány, üde és friss, kilép a kapun. Ritmikusan lepattognak ruhájáról a tojáshéjak.

A kövér portásnő a lány után fut, egy óriási cuclisüveget nyújt neki. Ironikusan és elgondolkodón mosolyogva utasítja vissza a lány az üveget. Bermegy egy kávéházba.

2.

Rövid montázsképek egy kávéházból.

Pincér egyensúlyoz, újságtartók, kutyák az asztal alatt.

A fiatal lány belép a teraszra.

Leül, figyelmesen körülnéz. Arckifejezése derűs.

Kint gyalogosok, sétálgatók és sietők.

A lány belenéz a csészébe. Szájához emeli a csészét; tartalma tejszínhabos csokoládé. A hab (áttűnve):

kis fehér virágok, mirtuszok, koszorúvá formálódnak.

A lány feje menyasszonyi fátyollal és koszorúval.

Röviddel utána egy álarcos férfi.

A lány leteszi a csészét, felnéz.

Ebben a pillanatban kívül elhalad tíz ember ugyanabban az álarcban.

Kilenc férfi arca életlen.

A lány felugrik, előrefut, és megfélekedve magáról, a férfiak után néz.

Tétován újra visszamegy, nyugtalanul körülnéz, leül.

Megint felugrik.

Fut néhány lépést gyorsan, azután lassabban, megfontolva.

Lassan újra visszafordul.

Félúton elszántan megfordul és átrohan az asztalorokon.

A pincér kezében rengeteg tányér és tálca, ingadozva és bukdácsolva kiabál és gesztikulál a lány után.

Egy férfi újsággal a kezében bosszúsan kipillant az újsághegyek mögül, dühösen néz a lány után.

A tálcákkal megrakott pincér meglöki a férfi asztalát.

Újságok borulnak össze a férfi fölött, a férfi eltűnik.

A pincér bukdácsol, de nem esik el. Edényekkel, tálcákkal egyensúlyoz, egy csepp kávé sem ömlik ki a csészékből.

Tükörtojások ugrálnak a tányérokra.

A lány kint áll, jobbra majd balra néz. A lány elindul balra, amerre a tíz férfi megy.

A lány a férfiak mögött fut, lélekszakadva a közelükbe ér, gyorsan lefékez, hogy lassan elmehessen mellettük, de

a férfiak éppen egy utcasarokra érnek.

Öten balra mennek, öten jobbra.

A lány szintén a sarokra ér, hosszan, kétségbeesve és tanácstalanul áll ott. Merre menjen?

A jobb felé indult ötös csoport mellett dönt, követi őket.

Félúton határozatlanul megáll, gondolkodik, a bal oldali csoport után ered.

Félúton újra kétségei támadnak, gyors iramban visszafut a jobb oldali csoport mögé.

Az öt férfi gyorsabban megy az utcán, a lány lélekszakadva a közelükbe

ér, nagyon gyorsan lefékez, hogy elhaladjon mellettük,
de
az öt férfi a sarokra ér, három jobbra megy, kettő balra.
A lány is épp a sarkon áll. Gondolkodik és a jobb felé sietők mellett
dönt,
de félúton vissza balra, gondolkodik, fordulás jobb felé.
A lány rendkívül gyorsan a jobb oldali csoport után fut.
Három férfi megy az utcán.
Nyitott szájjal szaporán lélegezve, kalap nélkül, kusza hajjal rohan
utánuk a lány. A férfiak közelében gyorsan lefékez, elsimítja homloká-
ból a haját, sietve kalapot tesz fel, a férfiak mellett szeretne el-
haladni
és akkor
a három férfi a sarokra ér, ketten jobbra mennek, az egyik balra.
A lány a sarokra ér, anélkül, hogy megállna vagy gondolkodna, gépiesen
jobbra fut,
de a férfiak megint sarokra érkeznek, mikor a lány a közelükbe ér.
A férfiak elválnak egymástól: az egyik jobbra, a másik balra.
Egy pillanatig élesen látni a jobb oldali férfi arcát.
A lány kimerülten a sarokra ér. Pár lépést bárgyún jobbra fut.
Hirtelen megáll a lány, megfordul, hogy a balra elmenő férfi után nézzen,
de a férfi már eltűnt.
Erre a lány újra jobbra fordul.
Messze, elől a férfi épp belép egy házba.
A lány utána veti magát.
A lány zihálva egy kapubejárat alatt áll. Ez nagyon nagy, a lány kicsi-
nek tűnik előtte. A háttérben kapuk ívelnek, ezek szorongást keltenek a
lányban.
A lány fáradtan megtörli a homlokát.
Elindul a lépcsőkön felfelé, de félúton egy takarítónő mosogatólével
árasztja el. Kétségbeesve hadakozik a vízzel.
Egy női kéz meghúz egy ajtócsengőt. (Ez a jelenet gyakran ismétlődik.)
Mindig, mikor a lány egy lakásajtón kirepül, ruházata egyre ziláltabb.
Egyszer a kalap hiányzik,
aztán kabát nélkül jön,
legvégül egy ajtóban kitépik kezéből a táskáját, egy rántással kinyí-
lik a táska, aprópénzek és bankjegyek esnek ki, méghozzá a lakásba be-
felé. Az ajtót becsapják, a pénz nincs többé.
Eredménytelenül dörömböl a lány öklével az ajtón.
Fáradtan és leverten elfordul.
A lány kopog egy lakásajtón.
Egy asszony kinyitja, ingatja a fejét.
Árnyék a lakás hátsó felében. Az álarcos férfi?
A lány eltolja az asszonyt, beront a férfihoz.
Egy próbababa.
A lakástulajdonos nő fut.
A lány dühödten lámpákat, székeket, asztalt stb. tör össze.
A nők dulakodni kezdenek.
A lány végül nagy ívben kirepül az ajtón.
Miótán ruházatát kellőképpen rendbehozta, folytatja útját.
Ereje fogytán egy postásba ütközik.
A lány buzgón túrkálni kezd a postás hatalmas táskájában.
A postás megragadja a lányt és félredobja.
A lány egy hirdetőoszlop rácsa mögé repül.
A rács mögül rögtön heves mozdulatokkal menekülni próbál, végül sike-

rül megszabadulnia, kibújnia a rácsok szövedékéből.

A háttérben a rács, áttűnik egy folyosóablakba.

A lány az utolsó lépcsőfeljáró előtt áll.

Az utolsó ajtó egy fél emelettel feljebb van, újult erővel vág neki az utolsó fokoknak.

A lány csenget,

az álarcos, fiatal férfi nyit ajtót, a lány nyomban be akar rontani, de közvetlenül az orra előtt bevágódik az ajtó.

A lány megdöbben, de rögtön újra csenget.

Hiába, sokáig várakozik.

Lassan lemegy néhány lépcsőfokot, megáll a fordulóban.

Gondolkodik,

újra az ajtóhoz megy és csenget.

Hiába vár.

Megint lemegy a lépcsőfordulóba,

elgondolkodik,

egy pillantást vet az ajtóra, határozatlan, reménytelenül újra az ajtóhoz megy.

Csenget,

hiába vár.

A lány nagyon lassan lemegy két lépcsőfordulót és három lépcsőt, aztán gyorsan megfordul, felrohan a lépcsőn és teljes lendületével az ajtónak veti magát, mely szilánkokra törik.

3.

Bent a férfi, álarcban, egyáltalán nem törődik a lánnyal.

A levegőből tojásokat kap el és dobálja őket.

Tojások szökdecselnek, ugrándoznak körülötte, némelyik szétloccsan.

A lány, aki az imént széttörte az ajtót és nagy lendülettel a szobába repült, most megáll és köszön.

A férfi újra érzéketlen marad.

Akkor a lány energikusan lép fel, megragadja a férfit a karjánál.

A férfi hátat fordít a lánynak, nem zavartatja magát.

A lány mindkét vállánál megragadja és dühös arccal megrázza,

ekkor hirtelen megjelenik a szobában a hatalmas anyakönyvvezető. Ünneplés ruhát és cilindert visel, kezével egy lángoló kardot emel.

Előtte a férfi és a lány katonásan összecsapják a sarkukat és megfogják egymás kezét.

Az anyakönyvvezető kardja nemzeti színű szalaggá változik.

Körbe megy kettőjük körül és egy fénylő gyűrűt zár köréjük.

Az anyakönyvvezető épp oly gyorsan eltűnik, mint ahogy jött: átmegy a falon.

A férfi és a lány leülnek egymással szemben az asztal két végén.

Beszélgetnek egymással, egyik a másikat hideg érdeklődéssel hallgatja, úgy beszélnek, mintha a másik ott se lenne.

Grimaszokat vágnak.

A lány hirtelen feláll.

A férfi veszi a kalapját, homlokon csókolja az asszonyt és elhagyja a szobát.

Az asszony az ablakhoz megy.

A parkban gyerekek labdáznak, homokoznak, nevető gyermekarcok. (Tavaszi)

A férfi az anyakönyvi hivatalba megy.

Az anyakönyvvezető egy nagy könyvbe bevezeti a férfi gyermekének nevét.

A fiatal pár háztartása szegényes. Piszkos gyerekek, kicsik és nagyobbak. Köztük az asszony kétségbeesve.

A férfi az ablaknál áll, lenéz az utcára.
Virágzó fák, fiatal lányok, világos országutakon rohanó autók.
A férfi veszi a kalapját,
bemegy az anyakönyvi hivatalba.
Az anyakönyvvezető új gyereket vezet be a könyvbe.
Az asszony az ablaknál áll,
lent gyerekek hógolyóznak a parkban, korcsolyáznak az építkezésen.
Nevető gyermekarcok. (Tél.)
A férfi újra az anyakönyvi hivatalba megy stb.
Kilenc álarcos férfi halad el.
Az asszony kifut a lakásajtóig a lépcsőhöz, mintha követni akarná a férfiakat.
Elmélázva, lassan lépkedve bemegy a szobába.
Újra szegényes háztartás, az elhanyagolt gyerekek.
A férfi hazajön, nem köszön, kalapját dühösen ledobja az ágyra.
A kisebb gyerekek sírnak.
A bíróság épülete, ahol a válást indítványozzák.
A bíró; előtte nagyon kicsi a két ember. Megpróbálnak különböző irányokban eltávolodni egymástól, amikor ez nem sikerül, egymásnak esnek, verekednek.
A bíró közejük teszi kezét és széttolja őket.
A korlát széttörik.
A lány sietve elfut, testén maradt a korlát egyik fele.
A lány gyorsan fut az utcán a korláttal.
Egy álarcos férfi a lány után néz,
követi.
Az utcasarkon a lány egy újabb férfivel találkozik, aki szintén álarcot visel. Csatlakozik az első férfihez.
A lány még gyorsabban fut.
Egyre több és több férfi követi.
A lány végül ledobja magáról a korlátot.
A korlát átváltozik tojánhéjakká.
A tojánhéjak a lány után gurulnak,
behozzák őt.
A tojánhéjak bezárják a lányt.
Egy tojás gurul egyre gyorsabban.
Álarcos férfiak futnak.
A tojás legurul a lejtőn,
egy porcelántyúk alá gurul.
A férfiak is legurulnak a lejtőn,
egymáson gurulnak és bukfenceznek keresztül, egyesek fekvé maradnak,
mások fölállnak.
A férfiak körbeállják a porcelántyúkot.
A tyúk feje. Pislog gipsz szemével.

FORDÍTOTTA: LÁBAS ZOLTAN

1925-30